Bu başlık da nereden çıktı, derseniz, değerlendirmeyi objektif yapmak gerekir ve bu nedenle böyle bir başlığı tercih ettim.

20. yüzyıl sosyalizminin sonucu başarısızlıktı. Reel sosyalizm çözülerek ortadan kalktı. Bu durum aynı sosyalizmin 20. yüzyılda önemli başarılara ulaştığı gerçeğini ortadan kaldırmaz. Kendini değişen kapitalizmin gereklerine uyduramadı, klasik teoride ısrar etti ve Marksist sosyalizm teorisinin geçerli olmadığını anladığında da –anlayanlar için bunu belirtiyorum- artık çok geçti.

20. yüzyılda Marksist Leninistler çok sayıda ülkede burjuvaziyi ve müttefiklerini devirmekte ve sömürgecilik karşıtı ulusal kurtuluş hareketlerinde büyük başarı sağladılar. Sosyalist düşünce ile ilgisi bulunmayan Karl Schlöger gibi tarihçiler bile “Sovyet yüzyılı” adıyla kalın kitaplar yazdıklarında sadece gerçeği ifade ediyorlar. Bunun gibi çok sayıda örnek vardır.

Marksist-Leninistlerin mücadelesi, başarı ve başarısızlıkları 20. yüzyıl tarihini derinden etkilemiştir.

Sonuçta başarısız oldular ama bu başarısızlık baştan başlamadı.

1960’lı yıllar hem reel sosyalizmin altın yıllarıydı ve hem de “böyle devam edemeyiz” tartışmasının yoğunlaştığı yıllar. Bu tartışmayı **Che Guevara Kısa Uzun Bir Hayat** kitabında anlatmıştım. Macaristan’da Kornai, DAC’de Behrens, Çekoslovakya’da Şik ve Che (bilinen önemli isimler bunlardır) sosyalizmin böyle devam edemeyeceğini kendi bakış açılarından açıkladılar. Alternatif konusunda aralarında birlik yoktu ama “böyle gitmez” konusunda anlaşıyorlardı. Girdikleri mücadeleyi kaybettiler ve sistem yaklaşık eskisi gibi 1989’a kadar sürdü.

O yıllarda savunulan alternatifin yaklaşık ortalaması alınacak olursa, bunun pazar sosyalizmi

olduğu görülür. 1990 sonrasında Çin, Vietnam ve Küba tarafından değişik derecelerde uygulanan bu anlayış 1960'lı yıllarda değişik versiyonlarıyla savunulmuştu.

Sadece Che tümüyle farklı görüşteydi.

Sömürgecilik sisteminin çökmesinde ve çok sayıda ülkenin politik bağımsızlığını kazanmasında sosyalist ülkelerin büyük payı vardır. 1950'li yıllardan 1970'li yıllara kadar süren ulusal kurtuluş savaşlarının birikimi ya da ön hazırlığı 1920'li ve 1930'lu yıllarda gerçekleşir. Önceki birkaç yazıda Doğu Halkları Kurultayı konusunda yazmıştım, bu konuda Lenin ile bu çalışmanın önemli ismi Roy arasındaki tartışmayı da belirtmiştim.

Hatalar ve eksikler tabii ki vardı ama yapılan önemli işler de vardı.

Reel sosyalizm başarısını sürekli kılamadı ve tarihindeki dönüm noktası olarak sembolik bir tarih 1968 verilebilir. İlk kez dünya çapında bir hareket komünistlerin etkinliğinin dışında oluşacaktı.

Bu konuda **68'den Ne Kaldı?** kitabına bakabilirsiniz.

Bunları yazmamın nedeni reel sosyalizmin tarihini neredeyse hiçleyen yaklaşımlardır.

Evet, reel sosyalizm sonuçta başarısını sürdüremedi ve kaybetti.

Onun kaybetmiş olması Troçkistlerin ve anarşistlerin kazandığı anlamına gelmez.

Troçkizmin de anarşizmin de 20. yüzyıl tarihi fiyaskodur. Kapitalizme karşı başarabildikleri kayda değer bir şey yoktur. Büyük çaba harcadılar, burası açıktır, bazı çıkışlar da yaptılar ama bunlar cılız kaldı, büyütmeyi başaramadılar.

Karşıdakilerin sonuçtaki başarısızlığı, burada bir dönem bile başarıyı yakalayamamış olanların yetersizliğini örtemez.

Stalin terörü böyle yaptı, gerekçe değildir.

Diyelim ki Stalin hakkında söylenenlerin hepsi doğrudur ama bu doğruluk kimseyi aklamaz. Siz buna karşı ne yaptınız, kendinizi savunamadınız mı?

Leonardo da Vinci politik bir insan olmamakla birlikte politika dahil hayatın her alanına uygulanabilecek güzel bir belirleme yapar: sorun sürece dahildir.

Özellikle de politik mücadelede sorunları çözebildiğiniz oranda ilerlersiniz. Sorun çözmenin bir bölümü de kendini rakibine karşı uygun şekilde savunabilmek ve ardından saldırabilmek demektir.

Sadece karşı tarafı “şöyle yaptılar, böyle yaptılar” diye suçlamakla yetinmek, kendi yetersizliğine gerekçe bulmaktır.

Anarşizmin 20. yüzyıl tarihi de fiyaskodan ibarettir, kapitalizmi etkileyecek bir şey yapamamışlardır. Bolşeviklerle aralarında SSCB ve İspanya’da şiddetli savaş yaşandı ama bu kendi başına başarısızlığın gerekçesi olamaz.

ML’ler her zaman kazandılar çünkü örgütlüydüler. Bunu Hobsbawm da –yanlış hatırlamıyorsam **Devrimciler**
adıyla çevrilen kitabında- uzunca anlatır.

ML’in parti anlayışına karşı iseniz, sizi başarıya götürecek başka bir örgüt tipi bulmanız gerekirdi. Şikayet etmekle bu işler olmuyor. Ya da sürekli olarak kaybedeceksiniz.

Çin devriminden örnek vereyim.

III. Enternasyonal Çin Komünist Partisi'nden işçilerin yoğunlaştığı kentlerde (özellikle Şanghay) örgütlenmesini ister. Ek olarak Komüntang ile işbirliği savunulur.

1925-1927'de Şanghay'da büyük komünist katliamı yaşanır. Çan Kay Şek kentteki mafya gruplarıyla işbirliği yaparak çok sayıda komünistin ölümüne neden olur.

III. Enternasyonal buna rağmen politikasını değiştirmez ve Şanghay'da ve işçi sınıfı arasında örgütlenmede ısrar eder.

Çin Komünist Partisi bölünür, Mao ve yandaşları kırsal alana çekilirler. Ardından uzun yürüyüş ve halk savaşı gelecektir.

Mao'nun Yeni Demokrasi anlayışında proletarya diktatörlüğünden değil, halk diktatörlüğünden söz edilir. Yarı feodal ülkede proletarya neredeyse yoktur.

Ve sonrası gider…

Pekala şöyle de yapabilirlerdi:

Biz III. Enternasyonal ve Stalin'in çizgisini izledik, başarısızlığımızın nedeni budur.

Komünistlerin bir bölümü bile çizgisini değiştirmeseydi, III. Enternasyonal politikasına karşı çıkmasaydı ve sonuçta başarısız olsaydı, kendilerini böyle savunabilirlerdi.

Bu gerekçe bazı şeyleri açıklar ama komünistlerin çapsızlığını açıklayamazdı.

Başarısız olan bir anlayışta neden ısrar ediyorsun?

III. Enternasyonal böyle istiyor…

Tamam ama bu yeterli bir açıklama değildir.

Başarısızlıkta alandaki öznenin sorumluluğu esastır. III. Enternasyonal'in ısrarla yanlış tutumunu sürdürmesi de buna ek olmuştur.

Sonuç olarak denilebilir ki:

Reel sosyalizmin 20. yüzyıldaki başarısızlığı, onun karşıtlarının başarılı olduğu anlamına gelmez.

Hangi başarılarınız var, açıklayın da biz de öğrenelim.

Reel sosyalizmin yaptığı her şey yanlış bile olsa –böyle değil ama böyle bile olsa-, siz yanlış bile yapamadınız.

Önce bunu sorgulamanız gerekir, öyle değil mi?